

Medier

Sanningsprövning ska inte vara en fråga för myndighetsutövning.

Avskaffa alla former av selektivt mediestöd

Debattören:

Nils Funcke
Yttrandefrihetsexpert

Den statliga styrningen av mediestödet är bara början. Snart vill regeringen inordna presstödet i samma regelverk som mediestödet. För att inte göra sanningsprövning till en fråga för myndighetsutövning bör istället alla former av selektivt stöd avskaffas, skriver Nils Funcke, yttrandefrihetsexpert.

I december 2020 avtog Mediestödsnämnden webbtidningen NewsVoice ansökan om mediestöd.

Försöksballongen steg och klarade trycket eftersom ingen brydde sig. Det traditionella presstödet med drifts- och utvecklingsstöd som infördes 1965 går och har gått till såväl regeringstroga som regimkritiska, vänster- och högerextrema tidningar. Oavsett etisk eller språklig nivå har stöd beviljats de tidningar som uppfyller ett antal förutsebara och mätbara krav som upplaga.

Presstödet kan ifrågasättas som ett sätt för staten att subtielt styra opinionsbildningen. Men stödet har trots allt varit blint för själva innehållet.

Med det nya mediestödet införs en annan ordning.

Precis som när det gäller presstödet finns bland annat krav på antalet användare. Men i Mediestödsförordningen som beslutats av regeringen anges att syftet med mediestödet är att främja "en mångfald av allmänna nyhetsmedier med redaktionellt innehåll av hög kvalitet".

Mediestödsnämndens anser inte att NewsVoice klarar kvalitetskravet. Enligt nämnden publiceras "artiklar med ett innehåll som inte förefaller grundas på vetenskap eller fakta". Som exempel nämns "artiklar med ett anti-vaccinbudskap". Nämnden lägger tidningen till last att den förklarar att den även släpper fram skribenter "utanför det konventionella systemtänkandet".

Eftersom tidningen till del består av "artiklar som präglas av ett icke-vetenskapligt synsätt" anser nämnden att den inte håller tillräckligt "hög kvalitet" för att få stöd.

Myndigheten för press, radio och tv som utfärdar föreskrifter för hur förordningen om mediestöd ska tillämpas vill nu justera skrivningarna. I det förslag som är ute på remiss försöker myndigheten uttolka vad regeringen menar med "hög kvalitet".

Myndigheten definierar "hög kvalitet" som att mediet "regelmässigt präglas av

När det nya mediestödet nu sätts på prov är frågan om det inte istället är dags att lägga ner alla former av selektivt mediestöd, menar debattören. Bild: Helena Landstedt/TT

”
Medierna som är anslutna till självregleringen ges en gräddfil genom att de per definition anses hålla godtagbar etisk nivå. Övriga måste visa att de följer publicitetsreglerna.

ansvarstagande nyhetsförmedling”. Ansvarstagande i sin tur innebär att nyhetsmediet "inte bidrar till att sprida felaktig eller manipulerad information". Inte uppmanar till brott och "avstår från publiceringar som vilseleder kring etablerad vetenskap och kunskap".

Det är en märklig syn på utveckling och vetenskap. Det är just genom att kunskaper och rön ifrågasätts som de utvecklas, avvecklas eller befäster sin position. Etablerade sanningar som inte ifrågasätts förvandlas lätt till dogmer eller trossatser som kväver ny-tänkande.

En fri debatt där åsikter, värderingar och rön kan ifrågasättas är särskilt betydelse-

fullt i pressade situationer som under en pandemi. Kritik mot vaccinerings och den svenska "pandemistrategin" måste få framföras liksom att rätten till insyn upprätthålls för att åtgärderna ska få det stöd i befolkningen som krävs för att bromsa smittspridningen.

Att avgöra vad som är "etablerad kunskap" och vad som ska anses "vilseledande" är inget som bör överlåtas på en statlig myndighet.

Det är visserligen inte en konstitutionell rättighet att få stöd. Den som ogillar regelverket kan avstå men berövas därmed inte sin yttrandefrihet.

Men frågan är mer komplicerad än så. Att myndigheter särbehandlar en tidning på grund av innehållet är oförenligt med etableringsfriheten i tryckfrihetsförordningen. Att premiera den som uppfyller statligt fastställda normerna innebär en negativ särbehandling av övriga.

Utöver kravet att inte ifrågasätta "etablerad kunskap" krävs också att medier för att få bidrag "följer god medieetisk sed". Istället för att formulera egna etiska regler inkorporerar Myndigheten för press, radio och tv det självreglerande systemet med Allmänhetens Medicombudsman (MO) i den statliga prövningen. Medier som är anslutna till självregleringen ges en gräddfil genom att de per definition anses hålla en godtagbar etisk nivå. Övriga måste visa att de följer publicitetsreglerna.

Sammanlänkning av självreglering och myndighetsutövning minskar tilltron till att myndigheten förmår leva upp till kraven på saklighet och opartiskhet och likabehandling. Samtidigt riskeras tilliten till mediernas självreglering som en i verklig mening fristående verksamhet. Situationer kan uppstå när Mediestödsnämnden tar sig rollen som en överprövningsnämnd av uttolkningen av vad som anses vara god publicistisk sed.

Den statliga styrningen med mediestödet bara börjar. Nästa ballong kommer från regeringen som vill inordna presstödet i samma regelverk som mediestödet.

För att säkerställa den fria åsiktsbildningen, upprätthålla principerna i tryckfrihetsförordningen och inte göra etik-, kvalitet- och sanningsprövning till en fråga för myndighetsutövning bör alla former av selektivt stöd avskaffas. Alternativet är generella åtgärder för att stimulera och underlätta för alla verksamheter som faller in under yttrandefrihetsgrundlagarna.